Dolnośląski Konkurs HISTORYCZNY *zDolny Ślązak* **dla uczniów szkół podstawowych w roku szkolnym 2025/2026**		**ETAP SZKOLNY** **24 października 2025 r. godz. 10.00** czas trwania 45 minut
Kuratorium Oświaty we Wrocławiu / Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu		

Uczestnik konkursu (wpisz czytelnie, drukowanymi literami)

Nazwisko	Imię

Szkoła	Klasa

INSTRUKCJA

1. **Pisz wyraźnie czarnym lub niebieskim długopisem, nie używaj korektora.**
2. **W zadaniach zamkniętych z odpowiedziami do wyboru zakreśl znakiem X właściwe odpowiedzi. W razie pomyłki otocz błędnie zaznaczoną odpowiedź kółkiem i jeszcze raz zaznacz poprawną odpowiedź. W pozostałych zadaniach zaznaczaj i wpisuj odpowiedzi, zgodnie z poleceniem.**
3. **Wskazanie lub wpisanie jednocześnie odpowiedzi prawidłowej i nieprawidłowej skutkuje nieprzyznaniem punktów.**
4. **Odpowiedzi w pozostałych zadaniach wpisz w wyznaczonych miejscach arkusza.**
5. **Pamiętaj, że pracujesz samodzielnie. Nie możesz korzystać z żadnych pomocy - tablic, map, słowników, leksykonów, telefonów komórkowych, kalkulatorów itp. Potrzebne informacje zawarte są w treści zadań.**
6. **Poza arkuszem nie możesz używać innych kartek.**
7. **Przy każdym zadaniu zapisano możliwą do zdobycia liczbę punktów.**
8. **Maksymalna liczba punktów do zdobycia wynosi 30.**

Powodzenia!

Suma zdobytych punktów _____

Podpis sprawdzającego _____

1. Zaznacz wszystkie prawdziwe stwierdzenia dotyczące Mezopotamii. (0-1)

A. Mezopotamia to pierwsze państwo, które powstało w Azji.
B. Najsłynniejszymi królami Mezopotamii byli Salomon i Dawid.
C. Na obszarze Mezopotamii Sumerowie stworzyli miasta-państwa.
D. Mezopotamia to kraina leżąca między dwoma rzekami Eufratem i Tygrysem.

2. Przeczytaj fragment tekstu i na jego podstawie oraz wiedzy pozaźródłowej wykonaj polecenia. (0-2)

Zgodnie z tradycją Rzymem początkowo władało siedmiu kolejnych królów. Pierwszym miał być Romulus, który podczas zakładania miasta zabił swego brata bliźniaka Remusa i nazwał je na własną cześć Roma. Ostatnim władcą był Tarkwiniusz Pyszny, który został obalony przez swoich poddanych w 509 r. p.n.e.

A. Oblicz, ile lat minęło od wprowadzenia republiki w Rzymie do zdetronizowania ostatniego cesarza rzymskiego i upadku Cesarstwa Zachodniorzymskiego.

……

B. Podaj nazwę formy państwa, które zostało wprowadzone w Rzymie po okresie monarchii.

……

3. Przeczytaj fragment tekstu i na jego podstawie oraz wiedzy pozaźródłowej wykonaj polecenia. (0-2)

I rzeczywiście, ile razy dochodziła do Aleksandra wiadomość o tym, że Filip zdobył jakieś wielkie miasto czy że stoczył jakąś sławną i zwycięską bitwę, nie cieszył się tym, a przed swymi rówieśnikami skarżył się nawet, że ojciec we wszystkim go uprzedzi i nie pozostawi jemu i im samym żadnej możliwości dokonywania wielkich i wspaniałych czynów. Nie zazdrościł ojcu przyjemności i bogactw, lecz ponad wszystko cenił dzielność i sławę i myślał tylko o tym, że im więcej weźmie w spadku po ojcu, tym mniej pola do popisu pozostanie jemu samemu. W tym więc przekonaniu, że wraz ze wzrostem potęgi wyczerpują się na rzecz ojca okazje do wielkich czynów, pragnął odziedziczyć królestwo pełne nie bogactwa, nie zbytku i używania, lecz walk i wojen, i sposobności do zdobycia sławy.

źródło: Plutarch, *Aleksander Wielki*, 5,przeł. M. Brożek, [w:] *Żywoty sławnych mężów*, T. I, Wrocław 2004, s. 132

A. Rozstrzygnij, które informacje są prawdziwe, a które fałszywe. Wpisz literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub F, jeśli fałszywe.

1.	Aleksander pragnął ponad wszystko stać się sławnym.	
2.	Aleksander z dumą opowiadał kolegom o dokonaniach swojego ojca.	
3.	Aleksandrowi zależało przede wszystkim na zdobyciu bogactw po ojcu.	

B. Podaj nazwę państwa, którego podbicie pozwoliło stworzyć Aleksandrowi imperium.

……

4. Uzupełnij poniższy tekst, wybierając odpowiedzi z podanych poniżej. (0-2)

pięć, sześć, siedem ***Jerozolimy, Mekki, Palestyny*** ***Apeniński, Bałkański, Iberyjski***

W VII w. narodził się islam, religia monoteistyczna, mającą korzenie w judaizmie i chrześcijaństwie. Wyznawcy islamu, muzułmanie, wierzą w jednego Boga - Allaha. Podstawę ich wiary stanowi …… filarów islamu. Zostały one zapisane w Koranie. Na pamiątkę hidżry, czyli ucieczki Mahometa z …… do Medyny – rok 622 został uznany za początek ery muzułmańskiej. Pod wodzą proroka, a następnie pod dowództwem kalifów, Arabowie podbili w VII i VIII wieku rozległe obszary. Opanowali Bliski Wschód, Azję Środkową, północną Afrykę, a w Europie prawie cały Półwysep …… .

5. Poniżej zapisano daty oraz nazwy wydarzeń. Podkreśl wydarzenie, którego data nie została podana. (0-1)

1000; 1025; 1076; 1138; 1320; 1525; 1573; 1580; 1772; 1793

Pierwsza koronacja w Polsce / Początek rozbicia dzielnicowego w Polsce

Trzeci rozbiór Polski / Wydanie artykułów henrykowskich

6. Do podanych budowli dopisz nazwy stylów architektonicznych, w których zostały wzniesione. (0-2)

A. Pałac w Wilanowie ……

B. Kaplica Zygmuntowska ……

C. Kolegiata w Tumie ……

7. Przeczytaj fragment tekstu źródłowego i na jego podstawie oraz wiedzy pozaźródłowej dokończ zdanie. (0-1)

Królowa [Hrothilda, żona Chlodwiga, która była chrześcijanką] nie przestała namawiać [małżonka], aby Boga prawdziwego poznał i porzucił pogaństwo. Atoli w żaden sposób nie można go było do tej wiary nakłonić, aż wreszcie raz przyszło do wojny przeciw Alemanom, podczas której zmuszony był koniecznością przychylić się do tego, co przedtem uparcie odrzucał (…).

źródło: M. Sobańska- Bondaruk, S. Lenard, *Wiek V- XV w źródłach*, Warszawa 1999, s. 66

Władca, o którym jest mowa w tekście, był królem

A. Słowian.
B. Franków.
C. Alemanów.
D. Wizygotów.

8. Przeczytaj fragment tekstu i na jego podstawie oraz wiedzy pozaźródłowej wykonaj polecenie. (0-2)

Za panowania tego władcy po dziesiątkach lat nieodgrywania roli na arenie międzynarodowej Polska stała się znowu może nie pierwszoplanowym, liczącym się uczestnikiem polityki państw środkowej Europy. Władca ten doprowadził do swojej koronacji, uzyskał wszczęcie procesu kościelnego przeciwko Krzyżakom, zawarł przymierze z Węgrami oraz – po raz pierwszy w historii Polski –- także z Litwą. Nawet niepowodzenia, utrata rodzimych Kujaw (…) nie przysłoniły blasku zwycięstwa polskich wojsk pod Płowcami.

źródło: H. Samsonowicz, J. Tazbir, *Tysiącletnie dzieje*, Wrocław 2000, s. 64

Rozstrzygnij, które informacje są prawdziwe, a które fałszywe. Wpisz literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub F, jeśli fałszywe.

A.	Koronacja tego władcy odbyła się w Krakowie.	
B.	Za panowania tego władcy została zawarta unia w Krewie.	
C.	Skutkiem bitwy pod Płowcami było odzyskanie ziemi chełmińskiej.	

9. Z poniższych wydarzeń wskaż to, które jest chronologicznie ostatnie. (0-1)

A. unia w Horodle
B. synod w Clermont
C. bitwa pod Grunwaldem
D. wydanie przywileju cerekwicko-nieszawskiego

10. Wybierz i zaznacz dwa postanowienia pokoju zawartego w Toruniu w 1411 roku. (0-1)

A. Żmudź zostanie zwrócona Litwie.
B. Husyci oddadzą zamki zdobyte na Śląsku.
C. Królestwo Polskie odzyska Ziemię Dobrzyńską.
D. Śląsk zostanie przyłączony do Królestwa Czech.
E. Pomorze Gdańskie powróci w granice Królestwa Polskiego.

11. W Muzeum Sztuk Pięknych w Budapeszcie znajduje się jeden z obrazów Jana Matejki. Jest to dzieło poświęcone władcy, który był jednocześnie królem Polski i Węgier. Poległ on w walce z Turkami, zagrażającymi państwu węgierskiemu. Podaj nazwę bitwy, w trakcie której zginął oraz jej datę. (0-2)

bitwa …… data ……

12. Stan szlachecki w Polsce był równy pod względem prawnym, ale różnił się pod względem majątkowym. Wskaż grupę, która posiadała największe majątki ziemskie. (0-1)

A. gołota
B. magnateria
C. szlachta średnia
D. szlachta zagrodowa

13. Albrecht Hohenzollern został księciem pruskim i władcą Prus Książęcych (0-1)

A. po wydaniu konstytucji Nihil novi.
B. przed ogłoszeniem tez Marcina Lutra.
C. po objęciu tronu przez Karola I Stuarta.
D. za panowania Kazimierza Jagiellończyka.

14. Przeczytaj fragment tekstu i na jego podstawie oraz wiedzy pozaźródłowej odpowiedz na pytanie. (0-1)

Jego twórczość była bardzo bogata i dotyczyła różnych dziedzin nauki m.in. jako jeden z pierwszych zbudował lunetę, którą zastosował do obserwacji astronomicznych np. odkrył góry na Księżycu, cztery satelity Jowisza (…)

źródło: www.encyklopedia.pwn.pl

Którego ze słynnych uczonych dotyczy fragment tekstu?

A. Pitagorasa
B. Galileusza
C. Izaaka Newtona
D. Mikołaja Kopernika

15. Na podstawie fragmentu wiersza pt. „Dawni królowie tej ziemi" Władysława Bełzy rozpoznaj władcę. Wpisz jego imię, przydomek oraz nazwę dynastii, której był przedstawicielem. (0-2)

Świetne to były dla Polski lata,
Nazwane złotą epoką;
Pod berłem króla rosła oświata,
Kwitły nauki szeroko.
I sławną była polska kraina,
Z oświaty, bogactw i męstwa!
Pytaj się Orszy i Obertyna,
Jakie widziały zwycięstwa?!

źródło: https://pl.wikisource.org

władca …… dynastia ……

16. Z wymienionych wydarzeń wybierz i podkreśl wszystkie, które miały miejsce w czasie potopu szwedzkiego. (0-1)

bitwa pod Oliwą / kapitulacja pod Ujściem / pokój w Polanowie

śluby lwowskie / rozejm w Andruszowie / zdobycie Wrocławia

17. Podaj nazwę państwa, w którym przeprowadzono następujące reformy w duchu absolutyzmu oświeconego: modernizacja armii, budowa floty, podporządkowanie Cerkwi władcy, stworzenie tabeli rang, budowa manufaktur. (0-1)

……

18. Gdy most na Elsterze został przedwcześnie wysadzony, ranny książę Józef Poniatowski nie zdążył przeprawić się na drugi brzeg rzeki i zginął. Te tragiczne wydarzenia miały miejsce w bitwie pod Lipskiem w trakcie (0-1)

A. wojny śląskiej.
B. wojny północnej.
C. wojen napoleońskich.
D. wojny trzydziestoletniej.

19. Przeczytaj fragment tekstu i na jego podstawie oraz wiedzy pozaźródłowej wykonaj polecenie. (0-2)

Twierdza Srebrna Góra została wzniesiona w latach 1765–1777 według projektu Ludwika Wilhelma Reglera, na polecenie króla Fryderyka Wielkiego. Składającą się z sześciu fortów budowlę można niewątpliwie uznać za unikatowy obiekt w skali militarnego dziedzictwa kulturowego Europy i jedną z najważniejszych atrakcji Dolnego Śląska. W 2025 roku została dodana do polskiej listy kandydatów do wpisu na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Rozstrzygnij, które informacje są prawdziwe, a które fałszywe. Wpisz literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe lub F, jeśli fałszywe.

A.	Twierdza Srebrna Góra została wzniesiona w II poł. XVIII wieku.	
B.	Twierdzę wybudowano w celu obrony przed ekspansją Prus.	
C.	Twierdza była oblegana przez wojska tureckie, którymi dowodził Kara Mustafa.	

20. Do opisów dopisz właściwe nazwy miejsc. (0-3)

A. Największy zamek na Dolnym Śląsku, który przez kilkaset lat był własnością rodu Hochbergów.

……

B. Siedziba wielkich mistrzów zakonu krzyżackiego do 1457 roku.

……

C. Żydowskie miasto lokowane w XIV wieku przez ostatniego z Piastów, obecnie część Krakowa.

……